

Загороднюк В. С.

Херсонський державний університет

ПОДОРОЖНЯ ЕСЕЇСТИКА В РОМАНІ «ЛЕКСИКОН ІНТИМНИХ МІСТ» ЮРІЯ АНДРУХОВИЧА: ПРОБЛЕМА ЖАНРУ І ЕНЦИКЛОПЕДИЗМУ

У статті аналізується подорожня есеїстика в романі Ю. Андруховича «Лексикон інтимних міст». При цьому акцентується увага на її жанрових особливостях, наявності енциклопедичного складника досліджуваного роману. Відомо, що есе існує як самостійний жанр, а в подорожній літературі примінимий нарис. У романі Ю. Андруховича проходить симбіоз двох жанрів, тобто проникнення есе в нарис. Це явище характерне для сучасної публіцистики. Така жанрова дифузія є свідком тестотворчої динаміки, шукання автором нових зображально-виражальних вербальних засобів.

У дослідженні порушується проблема енциклопедизму в «Лексиконі...», бо ж III есе цього твору, що не пов'язані єдиною сюжетною лінією, композиційно представлені в романі за абетковим принципом. І автор розповідає про міста й які враження та асоціації виникли в нього у зв'язку із цим. Таким чином, маємо твір, де публіцистичне і художнє взаємопереплетені й унаслідок цього створюють своєрідну енциклопедію.

В авторській передмові, що названа «ПЕРЕДМОВА типу ІНСТРУКЦІЯ», викладено позицію публіциста про читання цього твору, зроблено деякі історичні екскурси, історію створення енциклопедій, концепцію написання «Лексикону...», доцільність розміщення в ньому матеріалу за абетковим принципом. Ю. Андрухович характеризує абетку як цілісність, визначає її роль і значення в житті людей.

Аналізовані у статті есе дають можливість робити висновки, що їхня змістова наповненість, образність письма створюють читабельність твору, його пізнавальне багатство, культурну комунікацію. «Лексикон...» Ю. Андруховича є твором, у якому подорожня есеїстика гармонійно трансформована в художню образність. Це відзначається у цьому дослідженні. А енциклопедичність роману є творчою знахідкою автора, що вписується у сучасний публіцистично-літературний процес.

Ключові слова: есе, подорожня есеїстика, жанр, енциклопедизм, роман.

Постановка проблеми. У публіцистичному просторі, що межує з художнім, творчість Ю. Андруховича як есеїста відома книгами «Дезорієнтація на місцевості» (1999), «Диявол ховається в сирі» (2006), «Моя Європа» (два есе про найдавнішу частину світу) у співавторстві з А. Стасюком (2001), «Лексикон інтимних міст» (Довільний посібник з геопоетики та космополітики) (2016). У них автор відтворює свою суб'єктивну побачену, почуту, осмислену, інтерпретовану картину дійсності. У нашому разі вона постала перед реципієнтами з подорожей, особливо у романі «Лексикон...», що есеїст здійснив у різні міста різних країн, і, як підсумок цього, появився читабельний твір. Наратив подорожей у ньому є визначальним, сюжетотворюючим.

У жанровій класифікації традиційно епітет «подорожній» відносять до нариса. Констатуючи те, що жанр є не статичною формою, особливо

в час збільшення інформації та інтенсивної комунікації, спостерігається його гібридизація, взаємопроникнення одного жанру в інший. У сучасних ЗМІ подібне наявне і з іншими жанрами. І це підтверджується публікаціями журналістів-практиків. Про це пишуть у багатьох наукових журналістикознавчих працях. Висвітлення цього аспекту зумовлює і актуальність нашого дослідження. Цим і пояснюється те, що подорожній нарис уже продовжується подорожньою есеїстикою, що трансформується у своєрідний подорожній роман. Проблема сучасної динаміки жанротворення у творах подорожей залишається відкритою, потребує систематизації і узагальнень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роботи О. Александрова, Г. Випасняк, Т. Ковальова, Л. Кройчика, Є. Журбіни, В. Здоровеги, Е. Пономарьова, Г. Поспелова, Є. Прохорова А. Сафронова, А. Сорочана, М. Стефко, М. Стюфляєвої,

С. Травникова, М. Шадріна, В. Шачкова, В. Шкляра про сучасне жанротворення дають можливість у загальному осмислювати і досліджувати цю проблему. У ній ми виділяємо симбіоз есе до нарису, що поглиблює розроблення цієї проблеми і пояснює мету статті – дослідження жанрової специфіки у творі Ю. Андруховича, де есе і нарис взаємопереплітаються, створюючи нове жанрове утворення, інформаційно насичене, зі своєрідним енциклопедизмом, де все ж таки домінує есеїстична спрямованість.

Постановка завдання. Мета статті – висвітлити змістове наповнення подорожньої есеїстики у «Лексиконі...», визначити внутрішню жанрову динаміку цього роману.

Прочитуючи «Лексикон...», роблячи моніторинг його змісту, застосовували історичний і біографічний методи як найбільш доцільні у нашому дослідженні. Історичний метод допоміг забезпечити виявлення найрізноманітніших фактів, зокрема що наявні у відвідуваних містах й інтерпретовані в романі. Вони дали змогу показати політематичність сюжету, що стало й об'єктом цього дослідження, а предметом – його жанрові особливості. Біографічний метод дав змогу акцентувати увагу на діях, учинках подорожуючого, подорожуючих, їхніх біографіях, фахових і родинних зв'язках, естетичних уподобаннях, ідеологічних та релігійних переконаннях. Посилаючись на його базові константи, висвітлювали, наприклад, оцінки, судження про визначні місця міст, морально-етичні норми у них, примінення їх до своїх, що засвоювалися з дитинства за принципами народної моралі та етики і в офіційних закладах виховання і навчання. Це забезпечило соціальну достовірність у дослідженні нашого питання.

Виклад основного матеріалу. Задум «Лексикону інтимних міст» уперше виник 2005 р. у Дюссельдорфі. Хоча в есеї «Ужгород, 1965, (?)» автор написав: «Насправді ця книжка починається тут» [2, с. 386]. Очевидно, ідея виношування цього задуму, а він підсилювався подорожками до міст в яких ще не бував есеїст, розтяглася надовго в часовому вимірі. Ця багатовимірна проблема пояснюється в руслі психології творчості. М. Арнаудов, пояснюючи подібні ситуації, резюмує: «Ця своєрідна активність, дримаюча у царстві позасвідомого, тепер, знаходячись в гармонії з доспівшою художньою концепцією, виступає у свідомість, стає володаркою думки суб'єкта, його ініціативи» [4, с. 371]. Часті подорожі Ю. Андруховича, безсумнівно, стимулю-

вали написання «Лексикона...». На питання, чому описано 111 міст, автор відповів так: «...тому що 11 було замало, а 1111 забагато» [2, с. 8]. І це його авторське право, як і право вибору цих міст. Есеїст у «ПЕРЕДМОВІ типу ІНСТРУКЦІЇ» до цього видання пояснює його концепцію. Вона передусім базується на есеїстичних засадах сприйняття і відтворення світу і себе у ньому. Цей роман має підназву «Довільний посібник з геополітики та космополітики». В есеї «Стасбур, 2004» Ю. Андрухович посилається на есей А. Стасюка «Європо, ти стала більшою». Бо події на Майдані незалежності в Києві 2004 р., їхня ненасильницька концепція призвела до такого: «Це також перемога Європи як етичної вартості» [2, с. 371].

За обсягом матеріалу – це роман. Але не роман-есе, як, наприклад, «Романи Куліша» В. Петрова, «Задля празника», «У сутінках» Р. Горика. Маючи виражену подорожню есеїстичну спрямованість, «Лексикон...» має 111 розповідей, що не пов'язані між собою однією сюжетною лінією. Їх об'єднує інше – авторська позиція, відкрити, донести до реципієнта своє суб'єктивне бачення цих 111 міст, свої від них враження, емоції, переживання. Це дає підстави стверджувати про своєрідний енциклопедизм видання, тільки енциклопедизм не в класичному розумінні цього терміну, а в есеїстичному. Енциклопедичний досвід у Ю. Андруховича вже був, коли він долучився до написання і видання «Глосарія» до часопису «Четвер» (1991), «Малої Української Енциклопедії Актуальної Літератури – МУЕАЛ» (1988). Дослідниця Г. Випасняк про жанрову особливість «Лексикона...» пише: «Оскільки автор концентрується передусім не на детальному зображенні подій, що відбувалися в тому чи іншому місці, а на асоціаціях, особистих враженнях від перебування в іншому культурному просторі, його спогади набувають рис не документальності, а есеїстичності. Оскільки у центрі уваги «Лексикону» – розповіді про подорожі, цілком логічно вважати жанровий патерн травелогу домінуючим» [5]. І це є не віддалення від нарисовості, а проникнення у неї есеїстичних принципів. Не виключається і процес, коли нарисове проникає в есеїстичне. Така міжжанрова дифузія стає реальністю сучасної публіцистики. О. Александров, досліджуючи цю проблему, приходять до такої думки: «Дійсно, жанрова форма таких творів може бути не лише нарисовою, а приймає різні види: листів, записок, статей, репортажів та навіть роману («роман великої дороги»). Автор подорожньої прози використовує певну модель оповіді, яка допускає синтез подорожнього нарису («подорожі») як жанрової

форми з різними видами нарисового жанрового змісту: топографічного, етнографічного, побутово-описового, ландшафтної, етологічного, проблемного та портретного» [1, с. 30]. У Ю. Андруховича перераховані види наявні в його романі, з перевагою есеїстичного змісту, з індивідуальним авторським баченням і його вербальним відтворенням. Його есеїстика наповнена багатьма фактами, що не менше суб'єктивно оцінені, мають оригінальні асоціації. В. Здоровега зараховує Ю. Андруховича до самобутніх сучасних есеїстів [7, с. 247]. Думка цього дослідника про стан сучасного есе така: «Воно значно ширше охоплює коло філософських, науково-популярних, літературно-критичних і власне публіцистичних творів» [7, с. 247]. Це підтверджується «Лексиконом...» Ю. Андруховича. А продовження думки В. Здоровеги акцентується на вимогах до сучасної есеїстики: «Есеїстика потребує специфічного філософсько-письменницького обдарування з притаманною їй ненав'язливістю, особистісним баченням світу, багатством асоціацій, індивідуальністю стилю» [7, с. 247]. У досліджуваному нами творі це наявне.

Композиційний принцип подачі матеріалу в «Лексиконі...» автор вибирає абетковий, як в енциклопедіях. Тому є його порада: «... читайте цю книжку, як вам заманеться, у цілком довільній послідовності, відкривши її на довільній сторінці, неважливо, з кінця, початку чи середини» [2, с. 11]. І ця порада є слушною, адже реципієнт інформацію в енциклопедії відшукує на конкретній сторінці. Хоч у «Лексиконі...» є відступ від правила: місто Чорнобиль подається не за літерою «Ч», а як «ікс». Це наймолодше місто у світі: 1970 р. засновано, 1986 р. перестало існувати у нормальному людському розумінні.

Подорож містами Ю. Андруховичем сприймається й як комунікація. Її розвиток пояснюється різними причинами. Трагічна доля Чорнобиля також сприяла цьому. О. Холод у дослідженні «Комунікаційні технології» констатує: «Події на Чорнобильській АЕС 1986 року стали видатним уроком для фахівців комунікацій і технологій» [12, с. 13]. Намагання радянської системи не комунікувати на тему Чорнобильської катастрофи, применшувати або замовчувати її наслідки спричинило зворотний процес. «Саме після аварії ядерного реактора фахівці почали відкрито говорити про необхідність спеціальних команд, міністерств, комітетів, діяльність яких повинна плануватися як система дій, спрямованих на вихід із кризи, на подолання наслідків катастрофи» [12, с. 13]. Вже в есеї «Ікс, 1970–1986» Ю. Андрухович напише:

«І все ж – якби не Швеція, якби вона не вчинила гвалт на тему аварії, то яким було би продовження? Скоріше за все, ніякого продовження не було б, а було б чергове замовчування чергового мегазлочину» [2, с. 160]. Можна вважати, що цей есей є продовженням комунікації на цю тему, з екскурсами у міфологію, історію, з риторичними питаннями про людину і смисл її життя, згадками про розп'яття апостола Андрія Первозваного, про картину «Останній день Помпеї» Карла Брюллова й яке вона має відношення до історії Чорнобиля. Такий комунікаційний погляд значно доповнює бачення цієї катастрофи не тільки як техногенної, а як катастрофи людського духу або його кризи.

Звичайно, у «Лексиконі...» відсутнє місто з назвою на «ь». Видання починається з подачі української абетки. «Усе, що є текстом нашого життя, починається з азбук і букварів, цих дитячих продовжень абетки. В ідеальному випадку – не тільки починається, а й закінчується» [2, с. 5].

Порушуючи проблему енциклопедизму в «Лексиконі...», зауважуємо, що енциклопедизм ніколи не був і не є найаргументованішою науковою константою. Водночас, він як система є своєрідним компасом у пошуку потрібної інформації. Її якусь частину, що, найімовірніше, ніколи в повному обсязі не увійде у класичні енциклопедії, можна узнати з роману Ю. Андруховича. «Енциклопедії прагнуть фундаментальності. Кожна спроба описати світ через тлумачення понять є максималізмом і межує з безнадійністю» [2, с. 6]. Тому суб'єктивізм «Лексикона...» додає до «тлумачення понять» нових рис, поглядів, характеристик. Ю. Андрухович наводить приклад абсурдності з першої польської енциклопедії Б. Хмельовського (1745–1746): «КІНЬ який із себе, те кожен бачить» [2, с. 6]. У розмаїтті сучасних енциклопедій урахуються уроки ретроенциклопедій, розробляються інноваційні підходи до їх осмислення з метою створення нових енциклопедичних проєктів. «Лексикон...» зі своєю переконливістю вписується у цей процес. Принагідно наводимо думку І. Еккермана, який мав змогу часто спілкуватися з людиною енциклопедичних знань: «Коли б наше життя було тільки із того, що пишуть про нас біографи й упорядники словників, то справді це було б пусте, нічого не варте проведення часу» [6, с. 431]. Енциклопедизм «Лексикону...» – це не тільки констатація чи перелік фактів, а й враження від них.

Експозицією роману є есе про швейцарське місто Аарау. Зразу ж дається фонетична характеристика назви цього міста: «Я відкриваю рота

і вимовляю «Аарау», якомога довше розтягуючи задоволення від аа» [2, с. 12]. Ю. Андрухович презентує його читачеві написом до пам'ятника: «Гайнріх Цшокке. 1771–1848. Письменникові, державному мужеві і другуві народу – Батьківщина» [2, с. 12]. І з цього робить висновок про взаємовідносини письменника і держави в сучасних українських реаліях.

І так у кожному з 111 есеїв постає і розкривається інша проблема. Якщо узагальнювати, то кожний із них виконує комунікативну функцію. Залежно від поставлених та описуваних автором проблем. Він у есеї «Белград, 2002» виступає в ролі лектора з темою «...про повернення деміургів» [2, с. 30]. Її презентація успішно пройшла в Нью-Йорку, Парижі, Лондоні, а в Белграді комунікація з аудиторією не склалася. Її склад зі студенток факультету філології тільки уважно слухав у виконанні Андруховича вірш Неборака «Ляля Бо». Для молодіжної аудиторії це спрацювало. Комунікація налагодилася. Автор «Пісеньки Ляля Бо» В. Неборак у своєму есеї «Ретеррад(я)» зауважив: «На все свій час і всьому своє місце» [3, с. 358]. А в есеї «Берлін, 1993–2009» комунікативний образ подано в іншому вияві: «Ми ніяк не могли натішитися перемогою капіталізму. Наші медіа, що згідно з помахом чарівної палички Горбі ставали все вільнішими, розповідали про капіталізм усе більше позитивних речей» [2, с. 37]. І комуні канти, і комунікатори мали неофітську неупередженість, інформація сприймалася і передавалася динамічно, адже вона була нова і для нової аудиторії. С. Квіт зазначає: «Опитування громадської думки також засвідчує, що реакція громадян на зміни в медіа та їхня оцінка загалом збігаються зі стереотипами у сприйнятті чи несприйнятті змін у країні» [9, с. 90]. І зміни відбуваються, і комунікаційні, і громадської думки, і медійні, і публіцистичні, і літературні. Звичайно, темп та їхня якість – це вже інше питання.

Опис вражень від кожного міста залежить від авторського задуму, яку мету він ставить перед собою, якою інформацією володіє. Ю. Андрухович у кожному есе подає інформацію, що ще не стала загальновідомою або, якщо вона такою вже є, то автор знаходить таку форму її висвітлення, такий кут її бачення, що це цікаво реципієнтам. Наприклад, спокуса написати про місто Лондон є безперечною. Кожний, хто бажає це зробити, без особливих зусиль відшукає багато матеріалу про столицю Англії. Андрухович знаходить своє авторське бачення цього міста і в півторасторінковому есе «Лондон, 2002» описує траурну цере-

монію, свідком якої він був і яка безпосередньо пов'язана з історією Англії. «Королева-матір Єлизавета Бовз-Лайон, остання імператриця Індії, переставилася 30 березня 2002 року на 102-му році свого монаршого життя, розтягнутого на все XX століття з невеличким XXI бонусом» [2, с. 240]. Детальний опис поховання королеви віддзеркалює давні англійські імперські традиції, які не завжди з пієтетом сприймаються сучасником, що і прочитується у цьому есе. Та в ньому є те, що називають концентрацією думки, автор стисло й образно передає описом «Похорону Століття» [2, с. 240] символ влади, що передається із давнього минулого і адаптується в сучасні реалії.

Наявність великої за обсягом інформації про 111 міст і асоціацій від неї творчо вписалося в «Лексикон інтимних міст». Слово «інтимних» тут сприймається не в значенні відносин між чоловіком і жінкою, хоча і це у книзі є, а в значно ширшому діапазоні, у проникненні авторського «я» до секретів і таємниць міст, забутих тем і проблем, під час розкриття яких образ міста постає в новому амплуа. Наприклад, автор, пишучи про Рим в есеї «Рим, 2006», заздалегідь перестраховується: «Писати про Рим – це наче взагалі писати. За що не візьмися, всюди безмежність. Про що не пиши, ніяк не помістиш» [2, с. 355]. Тим більше про давню римську міфологію. Адже: «Судити про древню Римську міфологію надзвичайно важко...» [10, с. 380]. І автор зупиняється на темі котів. При цьому «шматки прастарого Риму» [2, с. 357] все ж таки влітаються у його розповідь. Це дає можливість показати тяглість традиції, коли з фрагментами давньої римської культури зображаються супутники людей – коти, що мешкають у центрі Риму.

А про ще одне відоме місто – Єрусалим, у якому автор не був, написано чотири речення. І четверте ми цитуємо: «Та я в ньому все рівно буваю – завжди, коли намагаюся молитися» [2, с. 137].

Молитва була завжди наявна у літературі подорожей. Релігійне паломництво, що відображено різножанрово у різних джерелах, є не тільки географічною дорогою, а й духовною. «Обсерватор фокусується не лише на шляху географічним простором, а й на своєму внутрішньому світі. Оповідь про подорож збагачується відображенням духовного життя мандрівника, світ та людина тут рівновеликі, шлях розуміється не лише як реальний рух ... а й як духовне сходження пілігрима» [1, с. 15]. І коли в есеї «Золотий потік, 2007» Ю. Андрухович пише про релігійне спустошення, то це означає, що подорож географічна затьмарюється духовним

занепадом, а без духовного складника, без когнітивного її спрямування дорога або ж подорож залишається тільки фізичним рухом. Л. Мішель у праці «Шлях мовчання у традиції отців-пустельників» зазначив: «Ми перебуваємо на шляху...» [11, с. 42]. Це шлях безперервного духовного вдосконалення. Він є у «Лексиконі...» Ю. Андруховича, далеко не однозначний і не зразковий, але він є. Персонажі роману, проходячи його, стверджують духовне своєю комунікацією, міжкультурною комунікацією, діями, вчинками, переконаннями. Вони як реципієнти інтегровані в інтернетний інформаційний простір, є персонажами традиційної паперової книги. Вони стають типовими образами сучасного публіцистичного і літературного процесів. Н. Зражевська зазначає: «Цю особливість помітив ще Маршал Маклюєн, назвавши «електронною людиною» сучасну людину, яка вибирає серед різних типів спілкування миттєву комунікацію, а не повільне втілення прогностичних енциклопедичних програм шляхом їх поступового осмислення» [8, с. 93]. Залишається лише підтвердити, що енциклопедизм для сучасної людини не може бути відмінним якимось штучним методом, його затребуваність трансформується з урахуванням сучасних особливостей споживання інформації.

Один з авторських прийомів знайомлення з містами – це знайомлення з їхніми мапами. «Так, мапи – моє все» [2, с. 8], – заявляє Ю. Андрухович. Тому слово «мапи» часто вживане у «Лексиконі...». Наприклад, коли йдеться про мапи Барселони, Венеції, Вільнюса, Гайсина, Гетеборга, Детройта, Нью-Йорка, Лісабона, Львова, Москви, Пітсбурга, Праги. Рівноправно з ними вживаються слова «путівник», «топографія».

В есеї «Острог, 2006», переймаючись проблемами цього міста, людською безпам'ятністю, байдужістю, автору тут бачиться «топографічна діра» [2, с. 315], душевне опустошення від побаченого.

Знайомлячись з есеєм про «ЛьВІВ, завжди», зокрема і за мапами, читач відкриває для себе назви таких його розділів: «Місто-порт», «Місто-перехрестя», «Місто-цирк», «Місто-дурисвіт», «Місто-кат», «Місто-жертва», «Місто-патріот», «Місто-дисидент», «Місто-цвинтар», «Місто-симулякр», «Місто-фантозм». У кожному з них своя історія, свої перипетії, своя енциклопедія і жанрова специфіка.

Авторська порада щодо читання «Лексикону...» з будь-якої сторінки є логічною, абетковий метод енциклопедії передбачає пошук і сприйняття інформації саме за абеткою. У цій закономірній хаотичності закладений оптимальний пошук інформації. За цим принципом побудоване і дане дослідження. То й і есе, що розглядається нами, для цього взяті довільно.

Висновки і пропозиції. Отже, жанрова проблема у «Лексиконі...» не є однозначною, оскільки традиційно есе існувало й існує здебільшого як самостійний жанр. У даному разі його трансформація до подорожніх творів, а до них у першу чергу відноситься нарис, свідчить про симбіоз жанрів або жанрову дифузію. Ці есеї становлять романне полотно, їм властиві динаміка подорожі, широкий спектр асоціацій та інформації. Це породжує своєрідну енциклопедичність твору з есейною характеристикою й оцінкою, що, своєю чергою, потребує детальнішого вивчення і дослідження в інших творах Ю. Андруховича, перерахованих на початку цієї статті.

Список літератури:

1. Александров О. Подорожній нарис: «пам'ять жанру». *Діалог: Медіа-студії*. 2015. Вип. 20. С. 8–35.
2. Андрухович Ю. Лексикон інтимних міст (Довільний посібник з геопоетики та космополітики. Чернівці : Meridian Czernowitz. 2016. 436 с.
3. Андрухович Ю., Ірванець О., Неборак В. Бу-Ба-Бу. Вибрані твори. Львів : Піраміда. 2007. 392 с.
4. Арнаудов М. Психологія літературного творчства. Москва : Прогресс, 1970. 654 с.
5. Випасняк Г. Жанрові особливості «Лексикону інтимних міст» Юрія Андруховича та «Абетки» Чеслава Мілоша. URL : <http://esnuir.eenu.elu/ua/bitstream/123456789/5715/1/7.pdf>.
6. Эккерман И. Разговоры с Гете. Ереван, 1988. 672 с.
7. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості. Львів : Паіс, 2004. 268 с.
8. Зражевська Н. Масова комунікація і культура. Черкаси : Брама-Україна, 2006. 172 с.
9. Квіт С. Масова комунікація. Київ : Києво-Могилянська акад., 2008. 206 с.
10. Мифы народао мира / гл. ред. С. Токарев. Москва : Сов. Энциклопедия, 1987. Т. 2. 719 с.
11. Лярош М. Шлях мовчання у традиції отців-пустельників. Київ : Видавничий відділ, 2014. 188 с.
12. Холод О. Комунікаційні технології. Київ : Центр учбової літератури, 2013. 212 с.

**Zagorodniuk V. S. THE TRAVEL ESSAY IN THE NOVEL
“THE LEXICON OF INTIMATE CITIES” BY YURI ANDRUKHOVICH:
THE PROBLEM OF GENRE AND ENCYCLOPEDIAIC LEARNING**

The article analyzes the travel essay in the novel by Y. Andrukhovich, “The Lexicon of Intimate Cities”. At the same time, attention is focused on its genre features, the presence of the encyclopedic component of the novel under study. It is known that the essay exists as an independent genre, and in travel literature is applicable to a feature article. However, in the Andrukhovich novel, there is a symbiosis of two genres, that is, the penetration of an essay into a feature article. This phenomenon is characteristic of modern journalism. Such genre diffusion is evidence of texturing dynamics, the author’s search for new, figuratively expressive verbal means.

This study addresses the issue of encyclopedism in Lexicon ... For 111 essays of this work, which are not connected by a single plotline, are compositionally represented in the novel according to the alphabetical principle. The author talks about cities, and what impressions and associations arose within him in connection with this. Thus we have a work where journalistic and artistic genres are intertwined and subsequently create a kind of encyclopedia.

In the author's preface, which is called "FOREWORD of the INSTRUCTION type", he lays out the position of the publicist on reading this work, having made some historical excursions, the history of creating encyclopedias, the concept of writing the “Lexicon ...”, the feasibility of placing material in it and the alphabetical principle. Andrukhovich characterizes the alphabet as integrity and denotes its role and significance in people's lives.

The analyzed essays in the article make it possible to conclude that their substantial content, the imagery of the letter creates the readability of the work, its cognitive weakness, and cultural communication. “The Lexicon ...” by Andrukhovich is a work in which the travel essay is harmoniously transformed into artistic imagery. That is what is noted in this study. And that the novel has been written in an encyclopedic way is a creative find of the author, which fits into the modern journalistic-literary process.

Key words: *essay, travel essay, genre, encyclopedic, novel.*